

Locale Belangen

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen.

(Goedgekeurd bij Gouvernements Besluit, ddo. 31 Juli 1922, No. 75.)

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Commissie van Redactie:

J. J. G. E. RÜCKERT, G. de RAAD, F. W. M. KERCHMAN.

Redactie-Secretaris: J. E. FLOHR.

Stukken den penningmeester betreffende te zenden aan den Heer F. W. M. Kerchman, Pieter Sijthofflaan, overige stukken der vereeniging betreffende te zenden aan den Secretaris G. de Raad, Karreweg Semarang.

Voor stukken het Tijdschrift betreffende (redactie, advertenties, enz.) wenden men zich tot den Redactie-Secretaris J. E. Flohr, Karangtoerie, Semarang.

I N H O U D :

Het gemeente-ordonnantie-gerucht. — De décretsuitkeering. — Decentraliana. — De Indische Raden. — Nederland. — Personalialia. — Officieele Mededeelingen.

Het gemeente-ordonnantie-gerucht.

Men kent het Aneta-bericht: de Regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming zou aan de Regeering voorstellen hebben toegezonden voor een nieuwe gemeenteordonnantie voor die gemeenten, welke na instelling van de provincie binnen dat nieuwe bestuursgebied komen te liggen en dus in een sterk gewijzigde verhouding tot het gouvernement komen te staan; een zeer uitgewerkt toezicht op de handelingen der gemeenten zou worden ingevoerd en uitgeoefend door een provinciaal orgaan; een oplossing zou zijn aanbevolen voor de kwestie van de verhouding van het plaatselijk bestuur tot de gemeente.

De voorloopige aanduiding dier oplossing—ik moge hiervoor verwijzen naar blz. 543 van den vorigen jaargang van dit tijdschrift—heeft heel wat opschudding veroorzaakt. Wel vond de ongerustheid eenige ontspanning bij het latere bericht dat de regeeringscommis-

saris zijn voorstellen had terugontvangen, ter omwerking, omdat de Regeering er zich niet aldus mede kon vereenigen; men blijft niettemin in het onzekere zoolang de Regeering niet met zooveel woorden heeft toegezegd, de gemeenteraden tijdig in de gelegenheid te zullen stellen, hun op ervaring gegrond inzicht mede te deelen omtrent het ontwerp der nieuwe gemeenteordonnantie. De in dit verband ten Pinkstercongresse duidelijk aan den dag getreden wenschen en het daarop gevolgd rekest van het bestuur onzer vereeniging zullen ongetwijfeld niet zonder resultaat blijven.

De verklaring in de Memorie van Antwoord met betrekking tot de Xle. begrotingsafdeeling (ontwerp voor 1924 *), dat bij de Regeering niet in overweging is het plan, om de burgemeesters weder te vervangen door de hoofden van plaatselijk bestuur als voorzitters der gemeenteraden, moge een zeer stellig antwoord zijn op de daaromtrent in het afdeelingsverslag gestelde vraag, houvast voor de kwestie waarom het hier gaat, geeft dat antwoord niet bepaald. Ook de heer Cohen wilde den burgemeester als raadsvoorzitter behouden.

Intusschen blijft het een raadsel hoe de Regeeringscommissaris met deze „oplossing” durfde aankomen. We vergeten snel in Indië, maar de wijze waarop hier „vergeten” werd is toch wel heel erg. Want het is betrekkelijk nog maar kort geleden dat de Regeering blijk gaf inzake de verhouding van het plaatselijk bestuur tot de gemeente een oplossing voor te staan, welke lijnrecht ingaat tegen die van Mr. Cohen. En ik meen goed te doen hierop nog eens uitdrukkelijk te wijzen.

Wanneer we opslaan de memorie van toelichting bij het ontwerp van wet tot hervorming van het bestuursstelsel in Nederlandsch-Indië, welk ontwerp den 11en September 1920 aan den Volksraad ter overweging werd aangeboden, dan lezen we daarin op blz. 19 over de Stadsgemeenten:

„Binnen de provincie zal, voor zoover tot opheffing geen aanleiding bestaat **), als afzonderlijke rechtsgemeenteschap in stand „blijven de stadsgemeente, rustend op de wet van 1903. Zij zal „in meerdere opzichten kunnen blijven hetgeen zij thans is. Voor „zooveel niet reeds daartoe is besloten of overgegaan, zullen „eenige overblijfselen uit den vroegeren tijd weggenomen moeten „worden, die aan de ontwikkeling der instelling in den weg staan. „Een der meest belemmerende daarvan is wel het nog voortbestaan

*) Volksraadstukken eerste gewone zitting 1923 onderwerp 1- afd. XI-stuk 7.

**) Over de opheffing der kleine gemeenten in een volgend nummer.

W
satie
form
men
ming
nieuw
Ma
toelic
het r
schrij
ander
Vo
open
betre
werd
had t

„van rechtsgemeenschappen als de Inlandsche gemeente, met de „daaraan wettelijk voorbehouden bevoegdheden, binnen het gebied „der stadsgemeente. Voorts het nog voorkomen aldaar, op grond „eveneens van rassenonderscheiding dan wel van onvoldoende „doorvoering van het begrip eener afgeronde gemeentelijke huis- „houding, van eene ambtelijke bestuursinrichting, die aan de goede „werking van de gemeentelijke organen en aan den groei, naar „westersche eischen, van een inwendig krachtige gemeenschap „weinig bevorderlijk is. De verantwoordelijkheid voor den alge- „meenen gang van zaken gaat bij verdeeling over zooveel organen „verloren”.

„Tot het regelen van de verhouding tusschen stadsgemeente „en Inlandsche gemeente doet de wet van 23 Februari 1918 „(Nederlandsch Staatsblad No. 119, Indisch Staatsblad No. 482), „het middel aan de hand. Het afzonderlijk bestuur door hoofden „van Vreemde Oosterlingen zal in verband met het verdwijnen der „wijken voor ingezetenen van Chineeschen of Arabischen landaard „moeten worden opgeheven. De uit haren aard tot de gemeente- „lijke huishouding te rekenen werkzaamheden zullen overeenkom- „stig de grondgedachte van het nieuwe stelsel ten volle daarbij moeten „worden ondergebracht, terwijl de medebesturende taak meer en „meer worde uitgebreid”.

„Dit alles zal mede brengen opheffing van het afzonderlijk „ambt van hoofd van plaatselijk bestuur, wiens taak in hoofd- „zaak op den burgemeester zal overgaan”.

Waarlijk, van de zijde van hen, die het houden bij de decentrali-
satie van 1903, zou niet in juister bewoordingen kunnen worden ge-
formuleerd hetgeen algemeen als desideratum wordt gevoeld. Houdt
men hieraan vast bij de uitwerking der voorgenomen bestuurshervor-
ming, dan zal de Stadsgemeente, rustend op de wet van 1903, in het
nieuwe bestuursstelsel geheel tot haar recht kunnen komen.

Maar, om te bereiken dat aan de in de voormelde memorie van
toelichting omschreven gedragslijn werkelijk worde vastgehouden, zal
het noodig zijn, dat een wakend oog blijve gericht op den voort-
schrijdenden arbeid der bestuurshervormers, want, het gevaar dat een
andere richting wordt gekozen is niet denkbeeldig.

Voor die andere richting heeft de Minister al dadelijk de deur
opengezet. In de Memorie van toelichting op het ontwerp van wet
betreffende de bestuurshervorming zooals dit bij de Staten-Generaal
werd ingediend — dus nadat de Volksraad zich over het ontwerp
had uitgesproken — werden de boven afgeschreven zinnen uit de

eerste toelichting overgenomen, echter met deze wijziging, dat in plaats van: „Dit alles zal medebrengen opheffing van het afzonderlijk ambt van hoofd van plaatselijk bestuur, wiens taak in hoofdzaak op den burgemeester zal overgaan”, werd gelezen: „Dit alles zal medebrengen ineensmelting, op nader te regelen wijze, van het afzonderlijk ambt van hoofd van plaatselijk bestuur met het ambt van burgemeester.”

Men voelt het verschil. Ineensmelting, maar op nader te regelen wijze.

Niettemin, ook met deze redactie is het voorstel (naar Anetabericht) van Mr. Cohen in strijd, want deze wil geen ineensmelting, maar prefereert een andere verdeeling van het werk, met behoud en van het hoofd van plaatselijk bestuur en van den burgemeester.

Zoo is dan nu toch van groote waarde de jongste Regeeringsverklaring, dat bij Haar niet in overweging is het plan om de burgemeesters weder in vervangen door de hoofden van plaatselijk bestuur als voorzitters der gemeenteraden. Want geen ineensmelting, zonder dat de voorzitterstaak in het geding komt; geen overdracht van voorzitterstaak op het hoofd van plaatselijk bestuur; geen ineensmelting dus naar den kant van laatstgenoemden.

Maar — de Regeeringscommissaris probeert het nu zonder ineensmelting.

„Gemeenten, geeft acht!” *) blijve het consigne.

B.

*) Zie de Locomotief van 3 Maart 1923.

De décretsuitkeering.

Onder Decentraliana vindt men hierachter vermeld, welke gedachten-gang bij de Regeering heeft voorgezeten bij de verdere vermindering der accresuitkeering.

Allereerst een opmerking, wat betreft het raadplegen van de Commissie voor de financieele verhouding tusschen Land en Gemeenten.

Nadat eerst is medegedeeld dat de vermindering slechts is doorgevoerd voor 13 ressorten, waaronder 12 gemeenten, d. i. dus op 1 na allemaal, wordt verder medegedeeld, dat het raadplegen dier Commissie niet geschiedde omdat de taak der Commissie beperkt is tot de Gemeenten en het hier gold een kwestie, welke ook andere locale ressorten betrof.

Het wil ons voorkomen, dat beide mededeelingen elkaar niet dekken

of liever bepaald elkaar tegenspreken.

Intusschen weten we nu hoe de Regeering heeft gehandeld, maar daar houdt het dan ook mee op.

Eenige motiveering, waarom de vaste uitkeering als maatstaf is genomen voor de accresuitkeering, ontbreekt geheel en hoewel dit op het eerste gezicht wel een trouvaille lijkt, zal bij nader inzien wel niemand—ook der Regeering zelf niet, vermoeden we—het verband duidelijk zijn.

Evenmin als men uit de dikte van den kapitein de grootte van een schip kan afleiden, zoo kan men uit hetgeen door de Regeering vóór de instelling der Ressorten werd verricht of beter niet werd verricht—dat is van het meeste belang met het oog op de tegenwoordige bezuiniging afleiden, welke uitkeering thans rechtmatig aan de verschillende ressorten toekomt. Dat hangt geheel af van de mate waarin zich de werkzaamheden van elk ressort ontwikkeld hebben. En dit kardinale punt, het eenige juiste, heeft de Regeering buiten beschouwing gelaten en heeft een regeling getroffen, welke juist die ressorten, welke groote levensvatbaarheid hebben getoond, het zwaarste treft.

Vermoedelijk zal afbraak van wat in de laatste jaren is begonnen moeten volgen, in erger mate dan bij de Regeering zelf. Derven niet die ressorten behalve de dubbele besnoeiing van de Regeeringsuitkeering, ook belangrijke inkomsten door vermindering van de opbrengst der eigen belastingen?

De ressorten kunnen en zullen zelfs noodgedwongen wel moeten overgaan tot belastingverhooging en dat terwijl de belastingschroef, vooral in de groote steden, al reeds zoo zwaar is aangedraaid.

Het resultaat zal zijn mopperen tegen de Gemeenten en tegen de heele Decentralisatie, die zooveel extra lasten met zich brengt. Dat een en ander onvermijdelijk een gevolg is van de druk van bovenaf uitgeoefend zal wel als regel niet bedacht worden. Men fulmineert tegen dengeen aan wie men betalen moet en dat is in dit geval de Gemeente.

Dat hierdoor de populariteit van het Gemeentewezen, weder onnoodig een hevige slag wordt toegebracht hoeft wel geen betoog.

De tegenstanders der Decentralisatie kunnen juichen.

Red.

Decentraliana.

De Begrooting in den Volksraad.

Memorie van antwoord.

AFDEELING XI.

Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Decentralisatiepolitiek en toezicht op de gemeenten. De Regeering ontkent krachtig dat er grond bestaat voor de veronderstelling dat Zij de decentralisatie-gedachte niet langer welgezind zou zijn. Uit de ten bewijze daarvan aangehaalde drie voorbeelden kan zulks geenszins afgeleid worden.

Het denkbeeld om sommige gemeenten op te heffen, zal inderdaad aan de orde moeten komen bij de instelling van zelfstandige regentschappen. Alsdan vereischt namelijk de vraag beantwoording of een minder belangrijke regentschapshoofdplaats als autonome gemeente zal dienen te worden gehandhaafd, dan wel als zoodanig zal zijn op te heffen, ten einde de gemeentelijke huishouding te doen opgaan in de huishouding van de provincie en van het regentschap, waardoor aan dit laatste een meer beduidende taak zal worden opgedragen dan bij handhaving der regentschapshoofdplaats als gemeente het geval zal kunnen zijn. Deze vraag, welke voor ieder in te stellen regentschap, binnen welks grenzen een minder beduidende stadsgemeente is gelegen, afzonderlijk beantwoord zal dienen te worden, is nog voor geen enkel geval bij de Regeering aanhangig gemaakt en Haar standpunt is te dien aanzien nog niet bepaald. Bij de beantwoording ervan, hetzij in den eenen, hetzij in den anderen zin, zal echter eene zoo goed en doelmatig mogelijke verwezenlijking der decentralisatie-gedachte als te bereiken doel steeds voor oogen staan.

Aan de opheffing van gemeenten als het mede genoemde Makasser wordt door de Regeering niet gedacht.

Het als tweede voorbeeld van de mindere welgezindheid der Regeering ten aanzien der decentralisatie-gedachte vermelde plan om de burgemeesters weder te vervangen door de hoofden van plaatselijk bestuur als voorzitters der gemeenteraden, is bij Haar niet in overweging.

Naar aanleiding van het der Regeering ten slotte nog toegeschreven voornemen om in sommige gewesten het wegenonderhoud wederom toe te vertrouwen aan het Binnenlandsch Bestuur en het daartoe te onttrekken aan de zorgen van de gewestelijke raden, kan wor-

Overigens stemt de Regeering in met de conclusie dier leden, die meenen dat het toezicht der kiezers in de gemeenten hier te lande geen voldoende waarborg oplevert ter verzekering van een goeden gang van zaken en dat het aanbrengen van een belangrijke bezuiniging op deze begrootingsafdeeling door de omstandigheden vereischt wordt.

De verdeling over de onderscheiden ressorten van het verminderde bedrag voor accres-uitkeeringen heeft een punt van nauwgezette overweging moeten uitmaken. Thans kan medegedeeld worden dat de ondervolgende verdeling voor 1924 raadzaam voorkomt:

Batavia	f	391,372
Meester-Cornelis		36,031
Buitenzorg		72,375
Bandoeng		91,538
Soekaboemi		22,940
Cheribon		49,041
Pekalongan.		14,190
Tegal		21,864
Semarang		281,825
Salatiga		14,278
Soerabaja		302,921
Modjokerto		12,265

Pasoeroean	f 13,252
Malang.	53,330
Probolinggo.	18,075
Magelang	12,350
Madioen	16,334
Kediri	17,600
Blitar	9,298
Padang	37,045
Fort de Kock	7,874
Sawah Loento	—
Palembang	37,075
Medan.	94,975
Tebingtinggi	12,892
Bindjai	4,949
Tandjongbalai	7,070
Pematangsiantar	12,975
Bandjermasin	14,478
Makasser	60,693
Menado	5,914
Amboina	—

Gewesten:

Bantam	f 25,621
Batavia	65,331
Preanger-Regentschappen	150,313
Cheribon	17,254
Pekalongan	48,248
Semarang	80,323
Rembang *	33,725
Soerabaja	17,215
Madoera	5,701
Pasoeroean	17,233
Besoeki	132,260
Banjoemas	30,492
Kedoe	30,123
Madioen	12,489
Kediri	48,207
Cultuurgebied Oostkust van Sumatra	85,605
Onderafdeeling Padang Pandjang	—
„ Ogan Ilir	5,057
„ Komering Ilir	1,857
„ Lematang Ilir	10,725
„ Angkola en Sipirok	—

Onderafdeeling Barabai	f —
Minahassa	4,049
Ambon	—
Karangasem	—

Terstond nadat de Regeering ten deze Haar standpunt had bepaald is door den Adviseur voor de Decentralisatie aan de lokale raden medegedeeld op welke accres-uitkeering bij de ontwerp-begrooting voor 1924 voor elk ressort gerekend is.

Bij de verdeeling der aan te brengen vermindering over de verschillende ressorten is als volgt te werk gegaan.

Gelijk bekend bestond de in 1913 voor de gemeenten en in 1918 voor de andere locale ressorten als voorloopige maatregel (vgl. Decentralisatieverslag 1914/1915, bladzijde 30) ingevoerde accresregeling daarin dat aan elk ressort boven het daaraan toekomend zoogenaamd afgezonderd bedrag, jaarlijks werd uitgekeerd een bedrag, gelijkstaande aan de volle bruto-opbrengst van de twee jaren te voren geheven eigen locale belastingen. De aldus berekende accres-uitkeeringen werden in 1922 voor een 16-tal gemeenten en in 1923 voor de overige ressorten gefixeerd op de bedragen welke zij toen bereikt hadden. Deze fixatie heeft echter niet gelijk gewerkt, daar niet van alle ressorten het belastingstelsel in een even ver gevorderd stadium van ontwikkeling verkeerde, als gevolg van de omstandigheid dat sommige ressorten reeds jaren lang bestaan en andere eerst kort, en doordat sommige al spoedig na hunne instelling met het heffen van belastingen begonnen zijn en andere eerst later. Thans zijn er dan ook gebiedsdeelen met naar verhouding zeer groote en andere met zeer kleine of zelfs in het geheel geen accres-uitkeeringen.

Bij de aan te brengen bezuinigingen heeft de Regeering gemeend hiermede rekening te moeten houden. Eene percentsgewijze vermindering over alle ressorten zou bestaande ongelijkheden nog meer accentueeren. Ten einde meerdere gelijkheid ten deze te verkrijgen en daardoor eene meer billijke verdeeling over de geheele linie, is de vraag, of een ressort een naar verhouding zijner belangrijkheid al dan niet groote accres-uitkeering heeft, beantwoord door eene vergelijking van de som daarvan met het aan het ressort toekomend afgezonderd bedrag, welk bedrag rechtstreeksch verband houdt met de door de Regeering aan elk gebiedsdeel met eigen geldmiddelen ter beharting overgedragen taak. Slechts bij 13 ressorten bleek de accres-uitkeering het afgezonderd bedrag te overtreffen t.w.: Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Cheribon, Tegal, Semarang, Soerabaja, Malang, Palembang, Medan, Pematang Siantar, Makasser en het gewest Be-soeki. Voor 8 dezer wordt voorgesteld om de accres-uitkeering gelijk

te maken aan het afgezonderd bedrag, terwijl voor de 5 overige t.w.: Batavia, Cheribon, Semarang, Soerabaja en Makassar, de accres-uitkeering *nog niet geheel tot bedoeld bedrag* ware terug te brengen. Bij deze gemeenten is het verschil tusschen accres-uitkeering en afgezonderd bedrag namelijk zoo groot dat het betrachten van eenige geleidelijkheid bij de vermindering raadzaam voorkomt. Voor alle overige ressorten, buiten de opgemelde 13, zullen de gefixeerde accres-uitkeeringen naar het oordeel der Regeering voor 1924 ongewijzigd kunnen blijven.

De Regeering ziet zeer wel in dat eene andere verdeeling der noodzakelijke bezuiniging over de verschillende ressorten mogelijk is, doch gemeend wordt dat het doel moet voorzitten om naar verhouding voor alle ressorten zooveel mogelijk gelijke uitkeeringen te verkrijgen en dat het aanbeveling verdient om dit doel voorshands op de aangegeven wijze, waarbij de meest bevoorrechte ressorten hun toelagen zien verminderen, na te streven.

Over de aan te brengen verminderingen zijn de locale raden vooraf niet gehoord, omdat de daarvoor noodige tijd ontbroken zou hebben, maar ook omdat daarvan geen goede uitkomsten verwacht konden worden. Bij het beperken der accres-uitkeeringen moet immers niet ieder ressort op zich zelf in beschouwing genomen worden, doch behoort een gedragslijn aangegeven te worden voor de verschillende ressorten in onderling verband, daar zij in verhouding tot hunne meer of mindere belangrijkheid zooveel mogelijk gelijke bedragen dienen te ontvangen. Ressorten met zeer ruime uitkeeringen zouden toch bezwaarlijk van de bezuiniging vrijgesteld kunnen worden, omdat hunne besturen daartegen wellicht bezwaar zouden willen maken, terwijl het zeker niet rechtvaardig zou zijn de besnoeiing alleen aan te brengen ten aanzien der ressorten, welke besturen zich tot het aanbrengen van bezuinigingen bereid zouden verklaren.

De Regeering twijfelt er niet aan dat de verminderde uitkeeringen op de betrokken locale budgetten gevonden zullen kunnen worden, terwijl er op gewezen kan worden dat veiligheidshalve nog een post van f 250.000 is opgebracht, waaruit surplus-uitkeeringen zullen kunnen worden verleend in de gevallen dat door locale besturen wordt aangetoond dat toekenning daarvan voor een goeden gang der locale huishouding voor onvermijdelijk moet worden gehouden.

Ook de nog eerst kort geleden ingestelde commissie voor de financiële verhouding tusschen Land en gemeenten is over de voorgestelde inkorting niet gehoord, mede omdat haar taak beperkt is tot de gemeenten en het hier geldt een kwestie welke ook de andere locale ressorten betreft. Dat de taak dezer commissie door de voorgestelde

bezuiniging zal worden verzwaard, wordt niet ingezien. Die taak schijnt diensgevolge integendeel verlicht te zullen worden, aangezien een voor alle ressorten meer evenredige steunverleening beoogd wordt en de commissie bezwaarlijk zou hebben kunnen voorstellen om de uitkeering voor alle te brengen op het peil van het thans meest bevoorrechte ressort.

Overzichten van alle inkomsten der locale ressorten, zoo uit belastingen, retributies, als uit pasar- en andere bedrijven, worden tot nu toe verstrekt in de aan de Decentralisatie-verslagen toegevoegde bijlagen. De uitgifte van het Decentralisatie-verslag is uit zuinigheids-overwegingen gestaakt moeten worden, doch de Vereeniging voor Locale Belangen zal de uitgave daarvan voortzetten, waarbij de bedoelde overzichten naar verwacht mag worden niet achterwege zullen worden gelaten.

§ 3. Verschillende opmerkingen. De regelingen voor de instelling van gemeenteraden in de Vorstenlanden zijn in ontwerp gereed. Het overleg over de al of niet wenschelijkheid dier gemeenteraden met de betrokken residenten is echter nog niet geëindigd.

De vraag of de Regeering de zienswijze deelt van den voorzitter van den Minahassaraad omtrent de werkwijze en de bevoegdheden van dit college, welke den leden is bekend gemaakt bij diens in het „Menado Bulletin” van 26 April 1923 opgenomen schrijven, kan niet beantwoord worden, aangezien bedoeld schrijven Haar nog onbekend is.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 1104. Uitkeeringen wegens heffing van locale belastingen. De kwestie van het niet begrijpen van de opbrengst der wegen-belasting in de accres-uitkeering van het Cultuurgebied ter Oostkust van Sumatra is ten vorigen jare in de op 11 Juli gehouden vergadering van den Volksraad uitvoerig besproken. Een toentertijd ingediend amendement ter verhooging dier accres-uitkeering werd na de door den Regeeringsgemachtigde gegeven toelichting ingetrokken. Het schijnt geen zin te hebben het te dien aanzien door de Regeering ingenomen standpunt thans nogmaals omstandig uiteen te zetten, te minder daar in overweging gegeven is om de gefixeerde accres-uitkeering van het Cultuurgebied voor 1924 onverminderd te laten.

Onderafdeeling 1106. Ondersteuning voor buitengewoon kostbare locale werken voorzooveel elders niet in het bijzonder omschreven. Voor 1922 is uit dezen post over *f* 792 022 beschikt, nagenoeg geheel aan tegemoetkomingen voor zware wegherstellingen, het vernieuwen en herstellen van bruggen, duikers en andere kunstwerken.

Voor 1923 is voor gelijksoortige werken bereids een bedrag van *f* 491 320 toegestaan, terwijl nog aanvragen, totaal *f* 62 460 beloopende, bij de Regeering in overweging zijn.

Onderafdeeling 1107. Tegemoetkoming in de kosten van artesische boringen. Naar aanleiding der bij Afdeeling VIII, onderafdeeling 812, Mijnwezen, onder letter h, Grondpeilwezen, gemaakte opmerkingen nopens de aan de locale raden toevertrouwde zorg voor artesische putten, wordt opgemerkt, dat de verkrijging en distribueering van drink-, wasch- en spoelwater tot den werkkring der locale raden behoort. Het initiatief voor het totstandbrengen van nieuwe werken op dit gebied dient als regel van de locale besturen uit te gaan. De gewone gang van zaken is dat boringen, herstellingen en schoonspoelingen van artesische putten op verzoek en op kosten van locale besturen worden verricht door den dienst van het grondpeilwezen, welke besturen de daarvoor gedane uitgaven gerestitueerd kunnen krijgen, zoo die beduidend zijn en voorzoover de tot stand gebrachte werken geen baten afwerpen. Tot voor kort was de Regeering genegen zelfstandige gebiedsdeelen in de kosten van artesische boringen tegemoet te komen, ook indien die boringen door particuliere ondernemers werden verricht. Den locale raden is medio 1922 evenwel medegedeeld moeten worden dat het in verband met den stand van 's Lands geldmiddelen noodzakelijk is gebleken om de uitvoering van artesische boringen, voorzoover die met behulp van tegemoetkomingen van den Lande geschiedt, in verlangzaamd tempo te doen plaats hebben, en dat voorloopig alleen nog tegemoetkomingen kunnen worden verleend voor door den dienst van het grondpeilwezen verrichte boringen, zoodat door particuliere ondernemers verrichte werkzaamheden in afwachting van betere tijden geheel voor rekening van de locale resorten zullen moeten komen.

Onderafdeeling 1108. Tegemoetkoming voor de openinrichting alsmede de inhur van gebouwen voor den lokalen dienst. De opvatting hier leden is juist, die meenen dat de Regeering zich ten dezen vrijheid van handelen heeft willen

voorbehouden. Den lokalen raden is daarvan mededeeling gedaan, onder toevoeging dat bij locale besturen bestaande plannen, wil er van het verkrijgen van Landssteun sprake zijn, vooraf aan het oordeel der Regeering dienen te onderwerpen, ten einde Haar in staat te stellen het bedrag der eventueel toe te kennen tegemoetkoming voor ieder afzonderlijk geval naar eigen inzichten vast te stellen.

Onderafdeeling 1109. Volkhuusvesting. Het rapport van den hoofdingenieur- de Mooy is bij de Regeering nog in behandeling. Of tegen overlegging daarvan bezwaren bestaan, zal nader overwogen worden.

Onderafdeeling 1110. Tegemoetkoming ten behoeve van het gewoon onderhoud van wegen, bruggen en duikers. De behoefte aan verhooging van de uit de algemeene middelen afgezonderde bedragen ten behoeve van gewoon onderhoud der locale wegen is door de ingetreden daling van arbeidsloonen en materiaalprijzen niet zoo algemeen gebleken als oorspronkelijk verwacht werd. Voor de toekenning van eenigszins belangrijken steun behoeven alleen in aanmerking te komen de gewesten Batavia, Preanger Regentschappen, Semarang, Soerabaja, Pasoeroean en het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra.

Onderafdeeling 1111. Tegemoetkoming in de kosten van opheffing der Inlandsche gemeenten. De wijze, waarop tot de opheffing der zelfstandigheid van de binnen de stadsgemeenten gelegen desa's zal worden overgegaan, maakt nog een punt van overweging uit.

Onderafdeeling 1114 t/m 1117. Tegemoetkomingen voor de verbetering en ombouw van weggennetten. De bedoeling dezer memorie-posten is om daarvoor weder fondsen beschikbaar te stellen wanneer de staat van 's Landsgeldmiddelen zulks zal gedoogen.

Onderafdeeling 1120. Personeel voor invoering van decentralisatie van bestuur. Nopens in den loop van 1924 toe te kennen of ten laste van den dienst van dat jaar te brengen traktementsverhoogingen bestaat geen zekerheid in verband met de omstandigheid dat de ambtenaren van het Decentralisatiekantoor geen organieke betrekkingen bekleeden en hunne aanspraken op verhoogingen niet in eene bestaande regeling zijn vastgelegd.

Hoofdstuk II der middelen.

Middelen in Indië.

Onderafdeeling 1115. Terugbetaling van de helft van de kosten van indienststelling van burgemeesters. Bij de onderafdeeling 1105 van de begrooting voor 1923 is gerekend op de terugbetaling van de helft van den vollen duurtetoeslag ad f 21,060 of f 10,530.

Bij dezelfde onderafdeeling 1105 van het begrootingsontwerp voor 1924 werd de terugbetaling becijferd naar de helft van de gewijzigde duurtetoeslaguitkeering ad f 10,560 of f 5,280.

Indien de raming van dezen post dus uitsluitend beïnvloed was door de vermindering van den duurtetoeslag zou de vermindering f 5 250 hebben moeten bedragen.

Deze vermindering is echter voor een deel te niet gedaan wijl aan regelmatige traktementsverhoogingen bij de begrooting van uitgaven op f 5,200 meer gerekend is. De helft van dit bedrag na vermindering met 15 $\frac{0}{10}$ moet worden terugbetaald, dus $f\ 5,200 + f\ 780 = f\ 5,980$, waarvan $\frac{1}{2}$ is f 2,990, zoodat de vermindering bedraagt f 2.260.

De Indische Raden.

Batavia (Gemeente) *Onderhoud wegen.* De Burgemeester schreef den Raad het volgende:

„Zooals Uw College bekend is, laat de toestand van de bij de Gemeente in beheer zijnde wegen in verschillende opzichten te wenschen over, hetgeen bij een nadere bestudeering van de cijfers van wegoppervlakte en onderhoudskosten geen verwondering behoeft te verwekken.

Zoo is voor het loopende dienstjaar een bedrag van f 464.000.— beschikbaar voor het onderhoud van rond 1.110.000 M² wegoppervlakte, waarvan ten minste 385.000 M² behooren te worden gerekend tot hooftverkeerswegen. Dit bedrag moet voor het oogenblik als totaal onvoldoende beschouwd worden voor onderhoud, voornamelijk omdat de constructie van grind- en steenslagdekkingen overheerschend is. Dit type van wegen is, zooals bekend mag worden verondersteld, ongeschikt voor zwaar en zelfs voor middelzwaar verkeer, zoowel uit een constructief als hygienisch oogpunt en wel door den geringen samenhang van het rijvlak.

Alleen de toepassing van teer en asphaltconstructies kan hier uitkomst brengen.

De keuze van een bepaalde deklaagconstructie hangt naast de door het verkeer te stellen eischen af, van de kosten van aanleg en onderhoud in verband met den levensduur.

Wanneer alle hoofdverkeerswegen, welke, zooals hierboven reeds werd aangegeven, een oppervlakte hebben van rond 400.000 M², van een goed geconstrueerde bitumineuze deklaag waren voorzien, zouden de onderhoudskosten, volgens de in het jaar 1922 opgedane ervaring met den weg Koningsplein Noord, niet meer dan f 0.07 per M² per jaar bedragen. Hierdoor zou, waar die onderhoudskosten tot nog toe circa f 0.57 hebben bedragen, een directe besparing van $400.000 \times f 0.50$ of f 200.000 worden verkregen, welk bedrag ten goede zou kunnen komen aan andere urgente verbeteringen.

Als *vergelijkend* cijfer ter beoordeeling van de meest economische oplossing voor geen-winst afwerpende bouwwerken kan dienen het totaalcijfer, verkregen door optelling van :

1. de aanlegkosten,
2. de onderhoudskosten per jaar, gekapitaliseerd,
3. het kapitaal bij het begin van uitvoering, dat tegen rente op rente uitgezet, gedurende den geschatten levensduur van het bouwwerk, het aanlegkapitaal teruggeeft.

In onderstaand staatje is een dergelijke berekening uitgevoerd voor de verschillende soorten van deklaagconstructies, waarbij een rentevoet is aangenomen van 5 %. De technische en financieele gegevens zijn ontleend aan door den dienst van Gemeentewerken verstrekte gegevens getoetst, aan de door dien dienst opgedane ervaring tot ultimo Februari 1923.

	dikte	levens- duur	aanlegk. p. M ² p. j.	onderhoudsk. per M ² p. j.	vergelijkend cijfer
Steenslag	9 cm	2 j.	f 2.02	f 0.50	f 30.75
Oppervlakteeteering	—	4 j.	" 2.47	" 0.90	" 31.93 *)
id. asphalt	—	5 à 6 j.	" 2.55	" 0.33	" 16.65
Teer macadam	9 cm	5 à 6 j.	" 3.47	" 0.45	" 22.67
Asph macadam	5 cm	15 j.	" 3.50	" 0.07	" 8.14
Asph. beton	5 cm	20 j.	" 3.90	" 0.07	" 7.66

Uit dit staatje volgt dus, dat voor onze hoofdverkeerswegen (de geschatte levensduur slaat *uitsluitend* op dit wegentype) ongetwijfeld de asphalt beton constructie dient te worden gekozen.

De in deze Gemeente voor de enkele teermacadam en asphaltma-

*) Het teeren der wegen blijkt volgens de in deze Gemeente opgedane ervaring hoofdzakelijk verdedigbaar uit een hygienisch oogpunt.

cadam wegen gevolgde methode is de z.g. penetratie methode, waarbij op de bijna afgewalste deklaag de asphalt wordt ingegoten en daarna volledig afgewalst.

De voor die wegen te verkiezen uitvoering zou zijn de asphaltbetondeklaag, waarbij asphalt, steenslag en enkele andere bijkomende stoffen in mengmachines worden verwerkt en zoo als een mengsel op de wegen aangebracht.

De voordeelen van deze werkwijze tegenover eerstgenoemde, welke uitdrukking vinden in den grooteren levensduur en geringere onderhoudskosten *), zijn een gelijkmatige verdeling van de bovenlaag over de onderlaag en de mogelijkheid om een juiste verhouding te krijgen tusschen de verschillende stoffen welke worden gebruikt, terwijl de werkzaamheden ook bij vochtig weer plaats kunnen hebben.

Voor een degelijke uitvoering van deze constructie is het echter noodig een daarvoor bestemde mengmachine aan te schaffen, waarvan de aanschaffingskosten vermeerderd met de opstellingskosten kunnen worden gesteld op f 57.000.

Door den Voorzitter van de Commissie voor Openbare Werken is ten aanzien van deze oplossing overleg gepleegd met de firma Akiz, welke firma hier optreedt als vertegenwoordiger van de Barker Asphalt Co. De omstandigheid dat een ingenieur dezer maatschappij hier ter stede vertoeft heeft het mogelijk gemaakt, deze constructie te toetsen aan plaatselijke toestanden en prijzen. De in bovenstaand staatje aangegeven prijs van aanlegkosten ad f 3.90 per M² houdt mede in afschrijving van bovenbedoelde machine in 10 jaar. Voor nadere becijferingen moge overlgens verwezen worden naar de door genoemden ingenieur aangegeven berekeningen.

Een en ander heeft in enkele vergaderingen van de Commissie voor Openbare Werken en in een gecombineerde vergadering van deze Commissie en die voor de Financiën een punt van ampele bespreking uitgemaakt. Genoemde Commissies zijn overtuigd dat, wanneer het in orde brengen der hoofdverkeerswegen met een oppervlakte van 400.000 M² in 10 jaar plaats heeft, na die periode een belangrijke bezuiniging op de onderhoudskosten kan plaats vinden, welke bezuiniging ten goede zal kunnen komen aan andere noodige gemeentelijke werkzaamheden.

Indien bij de bestelling van de mengmachine, dadelijk een hoeveelheid van circa 1000 ton asphalt voor den prijs van f 133,000.—, (in welk bedrag ook de vracht begrepen is), wordt besteld, is genoemde maat-

*) De voor deze constructie uit de op Koningsplein Noord opgedane ervaring van f 0.07 per M² per jaar voor onderhoudskosten bij de berekening aangehouden cijfer is zeker niet te laag geschat.

schappij bereid, op haar kosten een expert uit te zenden, teneinde de eerste werkzaamheden met de machine te leiden.

De uitgaven voor de eerste aanschaffing zullen dus belooopen f 57000 + f 133,000.— = f 190,000.—

Wat de financieele regeling dezer aangelegenheid betreft, de firma Akiz is genegen de betaling te verdeelen over een tijdsverloop van 4 jaar hetgeen dus per jaar met inbegrip van rentevergoeding een bedrag uitmaakt van $\pm$ f 53.000.—

Hierbij dient uitdrukkelijk op den voorgrond geschoven te worden, dat, na het eerste jaar, elk jaar een bedrag van circa f 20,000.— aan onderhoudskosten wordt ingeloopt.

Wanneer de plant geheel uit de gewone onderhoudsfondsen wordt bekostigd wordt de toestand als aangegeven in onderstaand lijstje.

	Kosten			Kosten x) voor aan- leg $\pm$ 40,000 M ² weg.	Beschik- xx) baar voor onderh.	Verwerkt aantal tonnen asfalt	Meer be- schikbaar voor on- derhoud
	Afbeta- ling.	Aan- schaffing asfalt	Totaal				
1923	53000	—	f 53000	f 80 000	f 351.000	800	—
1924	53000	60 000	„ 113000	„ 80.000	„ 271.000	(200 rest. 23	20.000
1925	53000	80.000	„ 133000	„ 80.000	„ 251.000	600) 800	40.000
1926	53000	80.000	„ 133000	„ 80.000	„ 251.000	800	60.000
1927	—	80 000	„ 80000	„ 80.000	„ 304.000	„	80.000
1928	—	80 000	„ 80000	„ 80.000	„ 304.000	„	100.000
1929	—	80 000	„ 80000	„ 80.000	„ 304.000	„	120.000
1930	—	80.000	„ 80000	„ 80.000	„ 304 000	„	140 000
1931	—	80 000	„ 80000	„ 80.000	„ 304.000	„	160.000
1932	—	80.000	„ 80000	„ 80.000	„ 304.000	„	180 000

In de jaren 1924 t/m 1926 zal dus voor het onderhoud der overige wegen het minst beschikbaar zijn.

Na 10 jaar zal weder het geheele voor wegenonderhoud uitgetrokken bedrag, daarvoor beschikbaar zijn, terwijl een derde der wegen aan onderhoud behoeft een bedrag van slechts f 28000.—

Het spreekt van zelf, dat inmiddels een plan zal moeten worden be-
raamd om ook de secundaire wegen in een behoorlijken toestand te
brengen en ik stel mij dan ook voor, om indien Uw College zich met
bovenstaande plannen kan vereenigen, in overleg met de Commissie
voor Openbare Werken t. z. t. uitgewerkte voorstellen in te dienen.

x) Van de aanlegkosten ad f 3.90 per M² gaat af $\pm$ f 1.80 voor aanschaffing
asfalt; de kosten zijn dus $\pm$ f 2.10 per M².

xx) Aangenomen dat jaarlijks f 464 000 voor wegenonderhoud wordt beschik-
baar gesteld.

Opgemerkt wordt nog, dat door genoemde Commissie in overleg met den expert van de Barker Asphalt Co. de mogelijkheid is onderzocht, om de asphaltbetonlaag aan te brengen op de bestaande verharding. Hierbij is men tot de conclusie gekomen, dat de meeste hoofdverkeerswegen door fundatie en goede afwatering alle waarborgen bieden, dat dit met succes kan worden toegepast.

Tevens dient in aanmerking genomen te worden, dat het niet noodzakelijk is, steeds Trinidad asphalt te gebruiken; elke soort asphalt kan in de mengmachine verwerkt worden.

Onder mededeeling van het vorenstaande heb ik de eer Uw College voor te stellen, mij te machtigen om over te gaan tot de aanschaffing van bovenbedoelde mengmachine alsmede tot de aanschaffing van ± 1000 ton Trinidad asphalt overeenkomstig de door de firma Akiz gestelde voorwaarden, welke hierboven nader zijn uiteengezet.

Bovenvermeld voorstel ondervond in de dagbladen bereids bespreking en o. i. terecht kritiek. Ook schijnt de Gemeenteraad er niet aanstonds op te zijn ingegaan.

Het was ook al te mooi en daardoor is wellicht twijfel opgewekt. Eene bezuiniging van f 0.50 per jaar per M^2 op een tegenwoordigen kostprijs van f 0.57, het grenst aan het ongelooflijke en het is dan ook in werkelijkheid onjuist. Ter bevestiging van deze positieve uitspraak neem ik over hetgeen in de begroting der Gemeente Semarang voor 1923 voorkomt.

	Ongeteerde steenslag.	Geteerde steenslag.	Asfalt.	Trottoir	Keiwegen.
Algemeene kosten	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$
Exploitatie der Walsen	$6\frac{1}{2}$	$6\frac{1}{2}$	—	—	—
Directe kosten	26	31	25	$7\frac{1}{2}$	$12\frac{1}{2}$
Totaal per M^2	40	45	$32\frac{1}{2}$	15	20

Deze cijfers berusten op eene jarenlange ervaring bij het geheele wegennet bestaande uit:

230.000 M^2 ongeteerde weg
 190.000 „ geteerde weg
 240.000 „ geasphalt. weg
 32.000 „ trottoir
 8.900 „ keiweg,

terwijl het cijfer van f 0.07 te Batavia gegrond is op een ervaring gedurende 1 jaar met slechts 1 weg.

Men ziet, dat de cijfers nog al verschillen.

Ontegenzeggelijk krijgt men vermindering van onderhoudskosten, doch deze bedragen beduidend minder dan in het voorstel becijferd. De besparing, welke verkregen wordt aan de voertuigen, die de zoo-veel betere wegoppervlakken berijden, aan banden, veeren, benzine-gebruik en dgl. is helaas niet onder cijfers te brengen, al is ze niet onbeduidend.

Voor ons staat het vast, dat ombouw van het Bataviasche wegennet in asphalt- en geteerde wegen, zooals o.a. te Semarang, noodzakelijk is om betere toestanden te scheppen. Men rekene dan echter niet op besparing op het thans voor onderhoud uitgetrokken bedrag. Voor ongeveer het zelfde bedrag zal men dan echter een heel wat beter wegennet goed kunnen onderhouden, wat men thans niet kan. Ter motiveering moge ik weer verwijzen naar Semarang, waar het wegennet, dat bepaald goed genoemd kan worden $\pm 700.000 \text{ M}^2$ bedraagt d. i. $\pm 7/11 = 56/88$ van dat te Batavia, terwijl het bedrag dat voor onderhoud benodigd is f 300,000 bedraagt d. i. $\pm 5/8 = 55/88$ van dat te Batavia. Men ziet dat deze verhoudingscijfers niet veel uiteenloopen. Vermeld zij, dat de post onderhoud-wegen te Semarang beduidend hooger is dan voordat met den ombouw van het wegennet begonnen werd. Deze verhooging echter aan dien ombouw toe te schrijven zou onjuist zijn. Het wegennet heeft zich sindsdien beduidend uitgebreid, terwijl de eenheidsprijzen eveneens niet onbelangrijk gestegen zijn. Hoe groot de uitwerking van elk der genoemde factoren is geweest, is niet bij benadering te zeggen. Echter is het bereikte resultaat toch wel dermate, dat niet genoeg tegen een te groot optimisme, als uit het Bataviasche voorstel blijkt, kan gewaarschuwd worden.

Een andere vraag, die zich voordoet is, of nu in deze bezuinigings-tijd wel tot aanschaffing van zoo'n kostbare nieuwe machine moet worden overgaan. Elders op Java—ik denk o.a. aan Soerabaja en Semarang—bereikte men uitstekende resultaten zonder eene dergelijke machine.

Zou het geen aanbeveling verdienen van de daar opgedane ervaring eens te profiteren? Bij aankoop als thans voorgesteld blijft het een proefneming met alle daaraan verbonden risico. Uit het voorstel blijkt o.a. dat de leverancier tevens 1000 ton asphalt tegen f 133 000 wil leveren. Eerstens is die prijs beduidend hooger dan b. v. de B.P.M. te Semarang levert en tweedens doet zich de vraag voor of wanneer deze 1000 ton verwerkt zullen zijn, dezelfde soort asphalt tegen redelijken, met de B.P.M. concurreerenden, prijs te verkrijgen zal zijn. Af te wachten, is toch nog of de machine behoorlijke resultaten geeft met andere asphalt b. v. die van de B.P.M., welke het makkelijkst hier te krijgen is.

De machine, die te Singapore in werking is, verwerkt ook een asphalt product afkomstig van de petroleumraffinage en wel van de Asiatic; het is mij niet bekend of deze soort beduidend afwijkt. Indien men toch wil blijven vasthouden aan het nemen van de proef lijkt het van belang eerst eens te gaan zien welke resultaten men te Singapore heeft bereikt. Wat het wegoppervlak betreft zijn deze ongetwijfeld zeer gunstig, wat de financieele resultaten betreft beschik ik niet over cijfers van recente datum.

Men oordeele echter zelf.

R.

Batavia (Gemeente). *Belastingen.* De door den Burgemeester aan den Raad ter vaststelling aangeboden Verordening tot wijziging van de Bataviasche inkomstenbelasting-verordening 1921, krachtens welke het maximum bedrag van f 200, voor levensverzekeringspremie, enz. af te trekken, zou worden verhoogd tot f 1000.—, is in verband met de discussies die daarover hebben plaats gehad, bij schrijven van 9 Juni j. l. zoodanig gewijzigd, dat wordt voorgesteld het maximum af-trek-bedrag voor pensioenbijdragen en levensverzekeringspremie te zamen, te stellen op 10 % van het bruto inkomen, met een maximum van f 1.200.— Wij verwijzen naar hetgeen wij over het oorspronkelijk voorstel in ons nummer van 1 Juni, pag. 738 opmerkten.

Malang (Gemeente). *Verordeningen.* De Raad stelde in zijne vergadering van 27 April 1923 vast eene Verordening op het verstrekken van inlichtingen betreffende het woningwezen in de gemeente Malang. Deze verordening is afgekondigd in het Extra-bijvoegsel No. 12 van de Javasche Courant van 15 Juni 1923 No. 48.

Padang (Gemeente). *Belastingen. Wegen.* De Raad stelde in zijne vergadering van 16 Maart 1923 vast eene Verordening tot heffing en invordering van eene belasting op het gebruikmaken der wegen in de gemeente Padang met motorrijtuigen. Deze verordening is afgekondigd in de Javasche Courant van 22 Juni 1923 No. 50,

Nederland.

Wijziging der Huurcommissiewet en der Huuropzeggingswet
(Vervolg).

Een overzicht van den woningvoorraad vermag de Regeering niet te geven zonder een zeer kostbare woningtelling. De woningbehoefte zou zij niet anders dan uit de verte benaderend kunnen aanduiden.

In de pers, met name in het Tijdschrift voor Volkshuisvesting, zijn aangaande beide vragen sinds geruimen tijd zeer lezenswaardige artikelen verschenen, waarin, met uiteenlopend resultaat, pogingen worden gedaan om langs deductieven weg voorraad en behoefte te benaderen. De ondergeteekenden meenen op die artikelen te mogen wijzen.

Wanneer het beschikbaarstellen van eene woning een integreerend onderdeel vormt van een arbeidscontract, is de rechtsverhouding tusschen werkgever en arbeider in haar geheel, ook voorzoover de woning betreft, aan de bemoeiingen der huurcommissie onttrokken. Doch wanneer een werkgever met zijn arbeider eene gewone huurovereenkomst aangaat, welke hij ook had kunnen aangaan met een derde, zal de Huurcommissiewet op die overeenkomst van toepassing zijn. Welke redenen er zouden zijn de woning, welke het voorwerp der huurovereenkomst vormt, alsdan aan de werking der Huurcommissiewet te onttrekken, wordt in het Voorloopig Verslag niet gezegd. De Regeering vindt vooralsnog geene voldoende termen een voorstel in dien geest te doen.

De Regeering beschikt niet over de kennis van het aantal gevallen, waarin in de groote gemeenten art. 8c, lid 2, der Woningnoodwet is toegepast. Zij heeft gemeend, vooralsnog aan de besturen dier gemeenten daarover niet inlichtingen te moeten vragen omdat zij meent, dat het nut niet evenredig zou zijn aan den administratieven omslag. Zij is evenwel bereid, die gegevens alsnog te vragen, indien daarop wordt prijs gesteld. Zij veronderstelt dat het aantal gevallen zeker niet groot is. Hiervoor werd reeds opgemerkt dat, indien in de toekomst de verhuurder het onderhoud verwaarloost, voor toepassing van art. 8c, lid 2, der Woningnoodwet voor Burgemeester en Wethouders gereeder aanleiding bestaat, wanneer de huren meer loonend zijn.

Op de vraag, hoe groot het bedrag is, waarmede sinds de laatste wetswijziging de huren zijn verhoogd moet de Regeering het antwoord schuldig blijven. Zonder een uitvoerig onderzoek zou zij dienaangaande geen enkel gegeven kunnen verstrekken.

Het denkbeeld, huurverhoogingen aan een bouwfonds ten goede te doen komen, is reeds bij de vorige wetswijziging besproken en door de Regeering afgewezen. Haar meening te dien aanzien is niet veranderd.

De vraag of de regeering bereid is, het streven naar eigen woning te bevorderen door het verleenen van voorschotten kan niet beantwoord worden zonder overleg met den Minister van Financiën, ook al zou de tweede ondergeteekende na onderzoek meenen, dat het raadzaam zou zijn. De tweede ondergeteekende is bereid de vraag in overweging te nemen.

Het is de huurder die huurverlenging vraagt. Eene huurverlenging kan nimmer geschieden tegen den wensch van den huurder. Daarentegen wordt die verlenging den verhuurder opgedrongen. Het ligt dus voor de hand, dat de verhuurder onder gewijzigde omstandigheden verkorting van den toegestanen termijn kan vorderen. Het is echter billijk, dat voor den huurder zullen gelden de gewone regelen van burgerlijk recht.

De ondergeteekenden verklaren zich bereid voortaan, in de gevallen waarin daartoe aanleiding bestaat, aan de Memorie van Toelichting, behorende bij wetsvoordrachten tot wijziging van bestaande wetten, de geldende tekst der betreffende wetten toe te voegen.

Artikelen.

Het bij het ontwerp van wet voorgestelde eerste lid van art. 3 der Huurcommissiewet alsmede art. 4 van het ontwerp spreken van den „Minister van Arbeid”. Dit behoort thans te zijn de „Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid” (te vergelijken art. I, onder II, en art. 4 van het Gewijzigd Ontwerp van Wet).

Volgens art. II, lid 2, der Huurcommissiewet en art. 3, lid 4, der Huuropzeggingswet kunnen getuigen en deskundigen eene vergoeding krijgen op den voet van het Tarief van Gerechtskosten in Strafzaken. Ten einde zonder nadere wetwijziging eene voorziening te kunnen treffen, wanneer in de toekomst blijkt dat dit tarief, dat bij de laatste wijziging aanmerkelijk is verhoogd, voor Staat en gemeenten te kostbaar mocht worden, komt het wenschelijk voor het stellen van regelen over te laten aan een algemeenen maatregel, welke algemeene maatregel dan voorshands kan volstaan met verwijzing naar het Tarief in Strafzaken (te vergelijken art. I, onder IV, en art. 2, onder IV, van het Gewijzigd Ontwerp van Wet).

Verschillende gemeenten zijn reeds overgegaan tot opheffing van huurcommissies. Van onoverkomelijke moeilijkheden is den ondergeteekenden daarbij niet gebleken. Ondertusschen wordt zekerheidshalve voorgesteld de bevoegdheid te verleen en daaromtrent voorschriften te geven bij algemeenen maatregel. Zulks wordt bereikt door eene aanvulling van art. 13 der Huurcommissiewet (te vergelijken art. 1, onder VI, van het Gewijzigd Ontwerp van Wet).

In antwoord op de desbetreffende vraag in het Voorloopig Verslag deelen de ondergeteekenden mede er geen overwegend bezwaar in te zien, dat de kantonrechter ingevolge het voorgestelde art. 2a der Huuropzeggingswet eene beslissing neemt in aangelegenheden, waarover hij tot dusverre in hooger beroep had te oordeelen.

Art. 3 lid 7, tweede zin, der Huuropzeggingswet behoort anders te worden geredigeerd dan in het ontwerp van wet werd voorgesteld, met het oog op het geval, dat de kantonrechter optreedt ingevolge het nieuw art. 2a dier wet (te vergelijken art. 2, onder V, van het Gewijzigd Ontwerp van Wet).

Ook komt het wenschelijk voor alsnog te bepalen, dat bij algemeen maatregel van bestuur mede regels kunnen worden gesteld nopens de wijze waarop eene huuropzeggingszaak voor den kantonrechter wordt behandeld, wanneer deze daarvan in eerste instantie kennis neemt. Artikel 13 der Huurcommissiewet, welk artikel ook toepasselijk wordt geacht in huuropzeggingszaken, voorziet daarin niet, daar het slechts spreekt van beroep op den kantonrechter. Daarom wordt alsnog voorgesteld tusschen de artikelen 7 en 9 der Huuropzeggingswet in te voegen een artikel 8 (artikel 8 der oorspronkelijke wet is ingetrokken bij artikel 3 der wet van 19 Februari 1921 (*Staatsblad* no. 71), dat, zich overigens zooveel mogelijk aansluitende bij artikel 13 der Huurcommissiewet, eene voorziening ter zake geeft (te vergelijken art. 2, onder VI, van het Gewijzigd Ontwerp van Wet).

De aangegeven wijzigingen zijn opgenomen in bijgaand Gewijzigd Ontwerp van Wet.

De Minister van Justitie,
HEEMSKERK
De Minister van Arbeid,
Handel en Nijverheid,
AALBERSE

Gewijzigd ontwerp van wet

Wij Wilhelmina, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging der Huurcommissiewet en in verband daarmee der Huuropzeggingswet wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

In de Huurcommissiewet (wet van 26 Maart 1917, *Staatsblad* No. 257, gewijzigd bij de wetten van 25 Maart 1918, *Staatsblad* No. 182 en van 19 Februari 1921, *Staatsblad* No. 71) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

I. In het eerste lid van artikel 1, het eerste lid van artikel 2 en de eerste twee zinnen van artikel 8 wordt „20 0/0” vervangen door „50 0/0”.

II. Het eerste lid van artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„In iedere gemeente, waarin naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders of van Gedeputeerde Staten daartoe aanleiding bestaat, wordt door Burgemeester en Wethouders eene huurcommissie ingesteld, mits Onze Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid daarvoor toestemming verleent. De werkring der huurcommissie omvat de woningen in de gemeente harer vestiging. Echter kan ééne huurcommissie voor meer gemeenten en kunnen meer huurcommissiën in ééne gemeente worden ingesteld. De instelling van ééne huurcommissie voor meer gemeenten geschiedt door Burgemeester en Wethouders dier gemeenten in onderling overleg, onverminderd het vereischte der toestemming van Onzen voornoemden Minister.”

III. De eerste zin van het eerste lid van artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„De huurcommissie staat eene huurverhoging slechts toe:

1o. indien de huurprijs, welke de verhuurder zonder tusschenkomst der huurcommissie mag bedingen, blijft beneden de normale huurwaarde op 1 Januari 1916, vermeerderd met 50 0/0 ,

2o. indien hogere uitgaven ter zake van de woning te bestrijden dan wel ingrijpende verbeteringen en veranderingen, aan de woning aangebracht, de huurverhoging wettigen,

met dien verstande, dat in het eerste geval—tenzij tevens een grond aanwezig is als bedoeld onder 2°.—geen huurprijs wordt toegestaan, welke de normale huurwaarde op 1 Januari 1916 vermeerderd met 50 0/0 overtreft.”

IV. Het tweede lid van artikel II wordt gelezen als volgt:

„Aan de verschenen personen kan vergoeding worden toegelegd overeenkomstig regelen te stellen bij algemeenen maatregel van bestuur.”

V. De tweede zin van het eerste lid van artikel 12 wordt vervangen door het volgende:

„De kosten, veroorzaakt door de instelling en de werkzaamheid der huurcommissie, zoomede die, gemaakt door den kantonrechter ter uitvoering van deze wet, worden voldaan door de gemeente, die de helft dier kosten van den Staat vergoed krijgt. De huurcommissie en de kantonrechter kunnen intusschen de kosten, die noodeloos werden aangewend, laten voor rekening der partij, die ze aanwendde.”

VI. Aan artikel 13 wordt toegevoegd een tweede zin, luidende:

„Bij dezen algemeenen maatregel van bestuur kunnen tevens regelen worden gesteld ten aanzien van de opheffing eener huurcommissie

door

VII

„W

aanzi

te wi

wet l

niet r

den g

behou

dat o

Art

In c

182, g

van 1

ziging

I. D

van h

II. D

vervan

„De

de voc

ken hu

III. M

„Artike

Ten

huurco

wet, de

beslissi

houden

IV. F

„Aan

vergoec

nen ma

V. D

gen do

„De

ter uitv

voor de

rechter

door Burgemeester en Wethouders."

VII. Het tweede lid van artikel 15 wordt gelezen als volgt:

„Wij kunnen, den Raad van State gehoord, verklaren, hetzij ten aanzien van alle gemeenten, hetzij ten aanzien van bepaaldelijk aan te wijzen gemeenten, dat de omstandigheden het voortbestaan der wet langer dan zes maanden na de dagteekening van Ons besluit niet noodig maken. Voor die gemeenten houdt de wet na afloop van den genoemden termijn op te gelden, en vervalt de huurcommissie, behoudens dat zij de bij haar ingevolge de huuropzeggingswet op dat oogenblik nog aanhangige zaken onverwijld afdoet."

Artikel 2.

In de Huuropzeggingswet (wet van 25 Maart 1918, *Staatsblad* No. 182, gewijzigd bij de wetten van 27 Juni 1919, *Staatsblad* No. 412 en van 19 Februari 1921, *Staatsblad* No. 71) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

I. De tweede zin van het eerste lid van artikel 1 en de tweede zin van het eerste lid van artikel 2 vervallen.

II. De eerste twee zinnen van het zesde lid van artikel 1 worden vervangen door het volgende:

„De huurcommissie bepaalt, zooveel mogelijk met inachtneming van de voorschriften der Huurcommissiewet, een voor de woning redelijk huurprijs."

III. Na artikel 2 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

„Artikel 2a.

Ten aanzien van woningen gelegen in eene gemeente, waarvoor eene huurcommissie niet is ingesteld, treedt, voor de toepassing van deze wet, de kantonrechter in de plaats van de huurcommissie. Tegen de beslissing van den kantonrechter is geen rechtsmiddel toegelaten, behoudens voorziening in cassatie in het belang der wet."

IV. Het vierde lid van artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„Aan de verschenen getuigen en deskundigen wordt desgevorderd vergoeding toegelegd overeenkomstig regelen te stellen bij algemeenen maatregel van bestuur."

V. De tweede zin van het zevende lid van artikel 3 wordt vervangen door de volgende drie zinnen:

„De kosten gemaakt door de huurcommissie en den kantonrechter ter uitvoering van deze wet worden voldaan door de gemeente, waarvoor de huurcommissie is ingesteld. De kosten, door den kantonrechter gemaakt ter uitvoering van artikel 2a worden voldaan door

de gemeente, waarin de woning is gelegen ter aanzien waarvan de de uitspraak is gegeven. De gemeente krijgt de helft der kosten van den Staat vergoed."

VI. Tusschen de artikelen 7 en 9 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende :

„Artikel 8.

Al hetgeen betreft de instelling, de samenstelling, de taak en de werkwijze der huurcommissie, zoomede de regelen en vormen betreffende de behandeling bij den kantonrechter, wordt, voor zoover daarin niet bij deze wet of de Huurcommissiewet is voorzien, nader bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld."

VII. Het tweede lid van artikel 11 wordt gelezen als volgt:

„Wij kunnen, den Raad van State gehoord, verklaren, hetzij ten aanzien van alle gemeenten, hetzij ten aanzien van bepaaldelijk aan te wijzen gemeenten, dat de omstandigheden het voortbestaan der wet langer dan zes maanden na de dagteekening van Ons besluit niet noodig maken. Voor die gemeenten houdt de wet na afloop van den genoemden termijn op te gelden en eindigen van rechtswege de termijnen, ingevolge de artikelen 1 of 2 bepaald of verlengd."

Artikel 3

Waar het geldt woningen ten aanzien waarvan de Huurcommissiewet eerst door het in werking treden der Huuropzeggingswet toepasselijk is geworden wordt de Huurcommissiewet, gewijzigd overeenkomstig artikel 1, aldus toegepast, dat :

1°. in het eerste lid van artikel 1, het eerste lid van artikel 2 en de eerste twee zinnen van artikel 8 dier wet in plaats van „1 Januari 1916, vermeerderd met 50 pCt.", wordt gelezen: „1 Januari 1918, vermeerderd met 37 1/2 pCt.";

2°. overal elders in plaats van „1 Januari 1916" wordt gelezen: „1 Januari 1918";

3°. in het laatste lid van artikel 2 inplaats van „16 October 1916" wordt gelezen „1 Januari 1918";

4°. in het eerste lid van artikel 5 inplaats van „50 pCt." wordt gelezen „37 1/2 pCt."

Voorts wordt, waar het die woningen geldt — doch alleen voor gemeenten, waarvoor op 29 Maart 1918 (de dag van het in werking treden der Huuropzeggingswet) reeds eene huurcommissie was ingesteld — bij toepassing van artikel 2 der Huurcommissiewet in plaats van het tijdstip van de instelling van de huurcommissie genomen: 29 Maart 1918.

Arti

D
na C
plaa
en M
nen

Arti

De
zake
lid v
der l
onde

Artik

Art

Artik

De

Las

en d

Ambte

de ha

De M

De M

Versla

De

der H

te heb

wegen

de ope

Benc

tot li

Uljée,

caat te

tot ic

Beichlin

weg en

Artikel 4

De instelling eener huurcommissie voor eenige gemeente, geschied na 6 October 1922, blijft slechts gehandhaafd, indien die instelling heeft plaats gehad met goedkeuring van Onzen Minister van Arbeid, Handel, en Nijverheid, dan wel diens goedkeuring alsnog wordt verkregen binnen veertien dagen na de inwerkingtreding dezer wet.

Artikel 5

De huurcommissie, bij welke bij het in werking treden dezer wet zaken aanhangig zijn overeenkomstig den tweeden zin van het eerste lid van artikel 1 of den tweeden zin van het eerste lid van artikel 2 der Huuropzeggingswet, welke zinnen vervallen ingevolge artikel 2 der onderhavige wet, blijft niettemin met de afdoening van die zaken belast.

Artikel 6

Artikel 2 der wet van 19 Februari 1921, *Staatsblad* No. 71, vervalt.

Artikel 7

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid,

Verslag

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot wijziging der Huurcommissiewet en der Huuropzeggingswet is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel, dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

(Uit het „Tijdschrift voor Volkshuisvesting”).

Personalia.

Benoemd werden:

tot lid van den gewestelijken raad van Soerabaja de heeren *E. H. M. Uljée*, chef der Irrig. afdeling Brantas en *Mr. J. H. van Laer*, advocaat te Soerabaja;

tot idem idem van Cheribon de heeren *A. F. van den Heuvel* tot Beichlingen gezegd Bartolotti Rijnders, eerstaanwezend Ingenieur van weg en werken bij de S. S. te Cheribon en *H. Th. L. van Hecking*

Colenbrander, directeur der N. V. Handel-Maatschappij Rupe en Colenbrander te Indramajoe;

tot idem idem van Bantam de heer H. F. Roqué, hoofdadministrateur van de Bantam Plantagen Mij. te Bintardjaja, district Lebak;

tot idem idem van Kediri, de heer L. G. Wiemans, agent der Javasche-Bank te Kediri;

tot idem idem van Madioen de heeren J. W. Massink, eerstaanwezend Ingenieur van weg en werken bij de S. S. en J. Hansen, houtvester te Madioen.

Officieele Mededeelingen.

Het Bestuur is samengesteld als volgt: J. J. G. E. Rückert voorzitter, G. de Raad secretaris, F. W. M. Kerchman penningmeester allen te Semarang, W. J. A. C. Bins, E. J. Eggink te Batavia, G. J. Dijkerman te Soerabaja, B. Coops te Bandoeng, D. Baron Mackay te Medan R. Sastrowidjono te Djocjacarta.

* * *

Het tarief voor advertenties in het Tijdschrift is als volgt:
Prijzen der advertenties per keer.

Aantal plaatsingen per jaar	Geheele pagina	Halve pagina	Kwart pagina	Achter- en binnenzijden omslag geheele pagina
6	f 10.—	f 6.—	f 3.50	f 15.—
12	„ 9.50	„ 5.50	„ 3.—	„ 13.50
24	„ 9.—	„ 5.—	„ 2.—	„ 12.—

De abonnementsprijs voor dit orgaan bedraagt f 15.— per jaar halfjaarlijks te innen.

* * *

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 16en der voorafgaande maand; copy voor het nummer van den 16en, uiterlijk op den 1sten der maand.

* * *

Het honorarium voor artikelen in het orgaan bedraagt voor hoofd-artikelen f 5.— per bladzijde druks (gedeelten eener bladzijde naar evenredigheid) en voor correspondenties, waarbij van Raadspublicaties gebruik wordt gemaakt, f 3.50 per bladzijde druks.

* * *

Men wordt beleefd verzocht stukken voor redactie en administratie bestemd te zenden aan het adres van den Redactie-Secretaris den heer J. E. Flohr, Karangtoeri, die betreffende de financiën den penningmeester den heer F. W. M. Kerchman, Pieter Sijthofflaan, overige stukken de Vereeniging betreffende aan den Secretaris, den heer G. de Raad, Karreweg, allen te Semarang.